

PLAN DOCENTE ASIGNATURA
(versión castellano)

[\(veure versió català\)](#)

Entornos, herramientas y prácticas de aprendizaje virtual

Código: A24

Curso y período en el que se imparte: 2019 -2020, semestre 1

Horario: 15.30 a 20:30h, martes

Créditos ECTS: 6

Tipo de asignatura

Optativa Obligatoria

Orientación: investigación profesional

Recomendaciones para cursar la asignatura:

Lengua en que se imparte: castellano catalán inglés

Universidad responsable: Universitat de Barcelona

Equipo docente

Profesor/a: César Coll

Departamento: Cognición, Desarrollo y Psicología de la Educación. UB

Despacho: 3307

e-mail: ccoll@ub.edu

Horario tutorías: miércoles de 12 a 14h.

Profesor/a: Anna Engel

Departamento: Cognición, Desarrollo y Psicología de la Educación. UB

Despacho: 3304

e-mail: anna.engel@ub.edu

Horario tutorías: miércoles de 12 a 14h

Objetivos formativos de la asignatura

- Revisar y profundizar algunos planteamientos teóricos actuales sobre la enseñanza y el aprendizaje en entornos basados en TIC.
- Revisar y analizar los usos más frecuentes de las TIC en la educación formal y escolar, así como valorar su impacto sobre las prácticas educativas que tienen lugar en estos contextos.
- Revisar y analizar algunas propuestas de diseño de contextos de aprendizaje basados total o parcialmente en el uso de las TIC.
- Explorar algunas herramientas, aplicaciones y entornos TIC, revisar los usos educativos más importantes de los mismos y valorar su alcance e interés para el aprendizaje y la enseñanza.

Competencias que se pretenden desarrollar en la asignatura

Competencias generales

CG0 - Hablar bien en público.

CG1 - Capacidad para gestionar y reflexionar sobre conocimiento e información avanzada en investigación e intervención psicoeducativa.

CG2 - Capacidades relacionadas con el uso funcional de los conocimientos adquiridos para el diseño de intervenciones educativas.

Competencias específicas

CE3 - Capacidad para evaluar los procesos psicológicos implicados en las prácticas educativas y para desarrollar intervenciones dirigidas a su mejora.

CE5 - Capacidad para intervenir y generar nuevos conocimientos sobre los procesos psicológicos implicados en contextos de enseñanza y aprendizaje apoyados en el uso de las tecnologías de la información y la comunicación.

CE6 - Capacidad para generar nuevos conocimientos e intervenir en procesos de aprendizaje implicados en varios contextos educativos basados en diferentes tipos de lenguajes.

Estructura y contenidos de la asignatura

Los contenidos de la asignatura se organizan en torno a los siguientes núcleos temáticos:

- TIC, aprendizaje y educación.
- Las TIC y la mejora de los procesos de enseñanza y aprendizaje
- Las TIC y la nueva ecología del aprendizaje
- La alfabetización digital en la nueva ecología del aprendizaje: escuela, familia y comunidad
- Enfoques y prácticas educativas emergentes basadas en las TIC
- Análisis de herramientas y recursos digitales

Metodología docente

Actividad presencial

Presentación de las lecturas correspondientes a los núcleos temáticos y formulación de algunas preguntas y ejes de reflexión para orientar su lectura y elaboración por parte del profesor.

Revisión en grupo de la comprensión y elaboración de los textos leídos, y exposición de las conclusiones.

Comentario y discusión colectiva de los núcleos temáticos, y síntesis de los contenidos trabajados y de la discusión colectiva realizada en cada núcleo temático.

Presentación, análisis y discusión de herramientas y recursos digitales de especial relevancia e interés para el aprendizaje y la enseñanza.

Actividades tutorizadas/Trabajos dirigidos

Elaboración en grupo de las síntesis con las que se inician los foros de ideas principales (foro del aula virtual Moodle de la asignatura) de cada núcleo temático.

Elaboración en grupo de un análisis y valoración de una práctica educativa emergente basada en TIC.

Presentaciones periódicas del progreso del análisis y valoración de una práctica educativa emergente basada en TIC.

Actividad de trabajo autónomo del estudiante

Realización de las lecturas obligatorias establecidas para cada núcleo temático.

Participación en los foros de ideas principales de cada núcleo temático en los que se recogerán las aportaciones de todos los estudiantes.

Aportaciones al glosario colectivo (foro del aula virtual Moodle de la asignatura) de herramientas y recursos de especial relevancia e interés para el aprendizaje y la enseñanza.

Evaluación

Evaluación única

Prerrequisito

De acuerdo con la normativa vigente en la Universitat de Barcelona, los estudiantes pueden solicitar acogerse a la modalidad de evaluación única. Para ello deberán rellenar el formulario "Solicitud de evaluación única", que pueden descargar desde el aula virtual Moodle de la asignatura, y entregarlo en mano al profesor dentro de los 20 días naturales contados a partir del inicio de las clases.

Actividades y criterios

La evaluación única consistirá en un examen escrito en el que los estudiantes tendrán que responder a 4 preguntas a elegir entre 6 sobre los contenidos de la asignatura. La extensión de cada respuesta estará limitada a medio folio. Las respuestas se puntuarán sobre un máximo de 2,5 puntos cada una. Para aprobar la asignatura es necesario obtener una puntuación mínima de 5 puntos en total.

Reevaluación

Después de la publicación de las calificaciones finales de la asignatura, los estudiantes que hayan obtenido la calificación de SUSPENSO en la evaluación única podrán realizar una reevaluación de la asignatura.

La reevaluación consistirá en la realización de una prueba escrita, que incluirá la totalidad de los contenidos de la asignatura, tanto los conocimientos teóricos como prácticos. La prueba se llevará a cabo en la fecha y hora fijadas por la Comisión Académica del MIPE para la reevaluación de la asignatura.

La calificación final de la asignatura del alumnado que haya realizado la reevaluación será la obtenida exclusivamente en esta prueba.

Evaluación continuada

Prerrequisito

La asistencia a las clases presenciales tiene carácter regular y obligatorio. Ausentarse el 25% o más de sesiones de la asignatura impide realizar la evaluación continuada.

Actividades y criterios

Aportaciones individuales de los estudiantes a la dinámica general de la clase (intervenciones en las discusiones y debates) y a los foros de ideas principales de los diferentes núcleos temáticos y al glosario.

Ponderación: 20% de la calificación total.

Aportaciones de grupo. Serán evidencias específicas las aportaciones de los grupos en las distintas actividades realizadas durante las sesiones presenciales, así como las presentaciones y el informe final sobre las prácticas educativas emergentes

Ponderación: 40% de la calificación total.

Realización de un trabajo individual consistente en un ensayo sobre un punto del programa o en una síntesis personal de las ideas más relevantes de la asignatura.

Ponderación: 40% de la calificación total (la realización del trabajo final es un requisito para aprobar la asignatura).

Reevaluación

Después de la publicación de las calificaciones finales de la asignatura, los estudiantes que hayan obtenido la calificación de SUSPENSO en la evaluación continuada podrán realizar una reevaluación de la asignatura. La realización de la reevaluación comporta la renuncia por parte del estudiante a todas las calificaciones previas de evaluación continuada.

La reevaluación consistirá en la realización de una prueba escrita, que incluirá la totalidad de los contenidos de la asignatura, tanto los conocimientos teóricos como prácticos. La prueba se llevará a cabo en la fecha y hora fijadas por la Comisión Académica del MIPE para la reevaluación de la asignatura.

La calificación final de la asignatura del alumnado que haya realizado la reevaluación será la obtenida exclusivamente en esta prueba.

El alumnado que tenga una calificación igual o superior a 9,0, a criterio del profesorado de la asignatura, puede obtener la mención de matrícula de honor, teniendo en cuenta que el número de matrículas de honor no puede ser superior al 5% del alumnado matriculado en la asignatura.

Los trabajos del alumnado tienen que ser originales. La realización de una prueba o trabajo de evaluación que suponga copia o plagio se considerará una irregularidad y como tal será calificada con un 0 (ver el artículo 16.7 y el anexo de la Normativa reguladora de los planes docentes de las asignaturas y de la evaluación y la calificación de los aprendizajes de la Universitat de Barcelona:

<http://www.ub.edu/acad/noracad/avaluacio.pdf>).

Bibliografía y enlaces web

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. *JISC Technology and Standards Watch*. Accesible en:

<http://21stcenturywalton.pbworks.com/f/What%20is%20Web%202.0.pdf>

Cobo, C. y Pardo, H. (2007). *Planeta Web 2.0. Inteligencia colectiva o medios fast food*. Barcelona / México DF. E-book. Accesible en: <http://www.planetaweb2.net/>

Coll, C. y Monereo, C. (2008). *Psicología de la educación virtual. Enseñar y aprender con las tecnologías de la información y la comunicación*. Madrid: Morata.

- Collins, A., & Halverson, R. (2009). *Rethinking education in the age of technology*. New York (NY): Teachers College Press.
- EDUCAUSE (2018). Horizon Report 2018. Higher Education Edition. Accesible en: <https://www.educause.edu/horizonreport>.
- Erstad, O., Kumpulainen, K., Mäkitalo, Å., Schrøder, K. C., Pruulmann-Vengerfeldt, P., & Jóhannsdóttir, T. (Eds.). (2016). *Learning Across Contexts in the Knowledge Society*. Rotterdam, NL: Sense Publishers.
- Erstad, O., & Sefton-Green, J. (Eds.). (2013). *Identity, Community, and Learning Lives in the Digital Age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Franklin, T., & Van Harmelen, M. (2007). Web 2.0 for Content for Learning and Teaching in Higher Education. *Joint Information Systems Committee (JISC)*. Accesible en: <https://staff.blog.ui.ac.id/harrybs/files/2008/10/web-2-for-content-for-learning-and-teaching-in-higher-education.pdf>
- Ito, M. et al. (2008). *Living and learning with new media*. Chicago, IL: MacArthur Foundation.
- Lee, J. & Barron, B. (2015). Aprendiendo en casa: media as a resource for learning among hispànic-latino famílies. A report of the Families and Media Project. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Accesible en: www.joanganzcooneycenter.org
- Mayer, R. E. (2005). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press.
- Prensky, M. (2010). *Teaching digital natives. Partnering for real learning*. Thousand Oaks, California: Corwin.
- Rideout, V. & Katz, V. S. (2016). Opportunity for all? Technology and learning in lower-income families. A report of the Families and Media Project. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Accesible en: www.joanganzcooneycenter.org
- Sawyer, R. K. (Ed.) (2006). *The Cambridge Handbook of the learning sciences*. New York (USA): Cambridge University Press.
- UNESCO (2005). *Hacia las sociedades del conocimiento. Informe mundial de la UNESCO*. Paris: UNESCO. Accesible en: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001419/141908s.pdf>
- Veletsianos, G. (Ed.). (2016). *Emergence and innovation in digital learning: Foundations and applications*. Edmonton: Athabasca University Press.
- Wenger, E., White, N., & Smith, J. (2009). *Digital habitats. Stewarding technology for communities*. Portland, OR: CPsquare.

PLA DOCENT ASSIGNATURA
(versió català)

Entorns, eines i pràctiques d'aprenentatge virtual

Codi: A24

Curs i període en què s'imparteix: 2019-2020, semestre 1

Horari: 15.30 a 20:30h. dimarts

Crèdits ECTS: 6

Tipus d'assignatura

Optativa Obligatòria

Orientació: investigació professional

Recomanacions per cursar l'assignatura:

Llengua en què s'imparteix: castellà català anglès

Universitat responsable: Universitat de Barcelona

Equip docent

Professor/a: César Coll

Departament: Cognició, Desenvolupament i Psicologia de l'Educació. UB

Despatx: 3307

e-mail: ccoll@ub.edu

Horari tutories: dimecres de 12 a 14h.

Professor/a: Anna Engel

Departament: Cognició, Desenvolupament i Psicologia de l'Educació. UB

Despatx: 3304

e-mail: anna.engel@ub.edu

Horari tutories: dimecres de 12 a 14h.

Objectius formatius de l'assignatura

- Revisar i aprofundir alguns plantejaments teòrics actuals sobre l'ensenyament i l'aprenentatge en entorns basats en TIC.
- Revisar i analitzar els usos més freqüents de les TIC en l'educació formal i escolar, així com valorar el seu impacte sobre les pràctiques educatives que tenen lloc en aquests contextos.
- Revisar i analitzar algunes propostes de disseny de contextos d'aprenentatge basats total o parcialment en l'ús de les TIC.
- Explorar algunes eines, aplicacions i entorns TIC basats en la filosofia de la web social o web 2.0 i de la web semàntica, revisar els usos educatius més importants de les mateixes i valorar el seu abast i interès per a l'aprenentatge i l'ensenyament.

Competències que hom pretén desenvolupar en el mòdul

Competències generals

CG0 - Parlar bé en públic.

CG1 - Capacitat per gestionar i reflexionar sobre coneixement i informació avançada en investigació i intervenció psicoeducativa.

CG2 - Capacitats relacionades amb l'ús funcional dels coneixements adquirits per al disseny d'intervencions educatives.

Competències específiques

CE3 - Capacitat per avaluar els processos psicològics implicats en les pràctiques educatives i per desenvolupar intervencions adreçades a la seva millora.

CE4 - Capacitat per generar nous coneixements sobre els processos d'aprenentatge de la comunicació i del llenguatge oral en contextos monolingües i multilingües .

CE5 - Capacitat per intervenir i generar nous coneixements sobre els processos psicològics implicats en contextos d'ensenyament i aprenentatge recolzats en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

CE6 - Capacitat per generar nous coneixements i intervenir en processos d'aprenentatge implicats en diversos contextos educatius basats en diferents tipus de llenguatges.

Estructura i continguts de l'assignatura

Els continguts del mòdul s'organitzen entorn de cinc nuclis temàtics i de sessions de treballs pràctics:

- TIC, aprenentatge i educació
- Les TIC i la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge
- Les TIC i la nova ecologia de l'aprenentatge
- L'alfabetització digital en la nova ecologia de l'aprenentatge: escola, família i comunitat
- Enfocaments i pràctiques educatives emergents basades en les TIC
- Anàlisi d'eines i recursos digitals

Metodologia docent

Activitat presencial

Presentació de les lectures corresponents als nuclis temàtics i formulació d'algunes preguntes i eixos de reflexió per orientar la seva lectura i elaboració per part del professor.

Revisió en grup de la comprensió i elaboració dels textos llegits, i exposició de les conclusions.

Comentari i discussió col·lectiva dels nuclis temàtics, i síntesis dels continguts treballats i de la discussió col·lectiva realitzada en cada nucli temàtic.

Presentació, anàlisi i discussió d'eines i recursos digitals d'especial rellevància i interès per a l'aprenentatge i l'ensenyament.

Activitats tutoritzades/Treballs dirigits

Elaboració en grup de les síntesis amb les quals s'inicien els fòrums d'idees principals (fòrum de l'aula virtual Moodle de l'assignatura) de cada nucli temàtic.

Elaboració en grup d'una anàlisi i valoració d'una pràctica educativa emergent basada en TIC.

Presentacions periòdiques del progrés de l'anàlisi i valoració d'una pràctica educativa emergent basada en TIC.

Activitat de treball autònom de l'estudiant

Realització de les lectures obligatòries establertes per a cada nucli temàtic.

Participació en els fòrums d'idees principals de cada nucli temàtic en els quals es recolliran les aportacions de tots els estudiants.

Aportacions al glossari col·lectiu (fòrum de l'aula virtual *Moodle de l'assignatura) d'eines i recursos d'especial rellevància i interès per a l'aprenentatge i l'ensenyament.

Avaluació

Avaluació única

Requisits

D'acord amb la normativa vigent a la Universitat de Barcelona, els estudiants poden sol·licitar acollir-se a la modalitat d'avaluació única. Per fer-ho, haurien d'emplenar el formulari "Sol·licitud d'avaluació única", que poden descarregar des de l'aula virtual Moodle del mòdul, i lliurar-lo en mà al professor dintre dels 20 dies naturals contats a partir de l'inici de les classes.

Activitats i criteris

L'avaluació única consistirà en un examen escrit en el que els estudiants hauran de respondre a 2 preguntes sobre els continguts del mòdul a triar entre 4, així com resoldre dos problemes pràctics a triar també entre 4. Les respostes es puntuaran sobre un màxim de 2,5 punts cadascuna. Per a aprovar el mòdul és necessari obtenir una puntuació mínima de 5 punts en total.

Reavaluació

Després de la publicació de les qualificacions finals de l'assignatura, els estudiants que hagin obtingut la qualificació de SUSPENS en l'avaluació única podran realitzar una reavaluació de l'assignatura.

La reavaluació consistirà en la realització d'una prova escrita, que inclourà la totalitat dels continguts de l'assignatura, tant els coneixements teòric com pràctics. La prova es durà a terme en la data i hora fixades per la Comissió acadèmica del MIPE per a la reavaluació de l'assignatura.

La qualificació final de l'assignatura de l'alumnat que hagi realitzat la reavaluació serà l'obtinguda exclusivament en aquesta prova.

Avaluació continuada

Requisits

L'assistència a classe és obligatòria. Un número de faltes superior al 25% (2 sessions) impossibilita participar en el procés d'avaluació continuada.

Activitats i criteris

Aportacions individuals dels estudiants a la dinàmica general de la classe (intervencions en les discussions i debats) i als fòrums d'idees principals dels diferents nuclis temàtics i al glossari.

Ponderació: 20% de la qualificació total.

Aportacions de grup. Seran evidències específiques les aportacions dels grups en les diferents activitats realitzades durant les sessions presencials, així com les presentacions i l'informe final sobre les pràctiques educatives emergents

Ponderació: 40% de la qualificació total.

Realització d'un treball individual consistent en un assaig sobre un punt del programa o en una síntesi personal de les idees més rellevants de l'assignatura.

Ponderació: 40% de la qualificació total (la realització del treball final és un requisit per aprovar l'assignatura).

Reavaluació

Després de la publicació de les qualificacions finals de l'assignatura, els estudiants que hagin obtingut la qualificació de SUSPENS en l'avaluació continuada podran realitzar una reavaluació de l'assignatura.

La reavaluació consistirà en la realització d'una prova escrita, que inclourà la totalitat dels continguts de l'assignatura, tant els coneixements teòrics com pràctics. La prova es durà a terme en la data i hora fixades per la Comissió Acadèmica del MIPE per a la reavaluació de l'assignatura.

La qualificació final de l'assignatura de l'alumnat que hagi realitzat la reavaluació serà l'obtinguda exclusivament en aquesta prova.

L'alumnat que tingui una qualificació igual o superior a 9,0, a criteri del professorat de l'assignatura, pot obtenir la menció de matrícula d'honor, tenint en compte que el nombre de matrícules d'honor no pot ser superior al 5% de l'alumnat matriculat en l'assignatura.

Els treballs de l'alumnat han de ser originals. La realització d'una prova o treball d'avaluació que suposi còpia o plagi es considerarà una irregularitat i com a tal serà qualificada amb un 0 (vegeu l'article 16.7 i l'annex de la Normativa reguladora dels plans docents de les assignatures i de l'avaluació i la qualificació dels aprenentatges de la Universitat de Barcelona: <http://www.ub.edu/acad/noracad/avaluacio.pdf>).

Bibliografia i enllaços web

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. *JISC Technology and Standards Watch*. Accesible en:

<http://21stcenturywalton.pbworks.com/f/What%20is%20Web%202.0.pdf>

Cobo, C. y Pardo, H. (2007). *Planeta Web 2.0. Inteligencia colectiva o medios fast food*. Barcelona / México DF. E-book. Accesible en: <http://www.planetaweb2.net/>

Coll, C. y Monereo, C. (2008). *Psicología de la educación virtual. Enseñar y aprender con las tecnologías de la información y la comunicación*. Madrid: Morata.

Collins, A., & Halverson, R. (2009). *Rethinking education in the age of technology*. New York (NY): Teachers College Press.

EDUCAUSE (2018). Horizon Report 2018. Higher Education Edition. Accesible en: <https://www.educause.edu/horizonreport>.

- Erstad, O., Kumpulainen, K., Mäkitalo, Å., Schröder, K. C., Pruulmann-Vengerfeldt, P., & Jóhannsdóttir, T. (Eds.). (2016). *Learning Across Contexts in the Knowledge Society*. Rotterdam, NL: Sense Publishers.
- Erstad, O., & Sefton-Green, J. (Eds.). (2013). *Identity, Community, and Learning Lives in the Digital Age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Franklin, T., & Van Harmelen, M. (2007). Web 2.0 for Content for Learning and Teaching in Higher Education. *Joint Information Systems Committee (JISC)*. Accesible en: <https://staff.blog.ui.ac.id/harrybs/files/2008/10/web-2-for-content-for-learning-and-teaching-in-higher-education.pdf>
- Ito, M. et al. (2008). *Living and learning with new media*. Chicago, IL: MacArthur Foundation.
- Lee, J. & Barron, B. (2015). Aprendiendo en casa: media as a resource for learning among hispànic-latino famílies. A report of the Families and Media Project. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Accesible en: www.joanganzcooneycenter.org
- Mayer, R. E. (2005). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press.
- Prensky, M. (2010). *Teaching digital natives. Partnering for real learning*. Thousand Oaks, California: Corwin.
- Rideout, V. & Katz, V. S. (2016). Opportunity for all? Technology and learning in lower-income families. A report of the Families and Media Project. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Accesible en: www.joanganzcooneycenter.org
- Sawyer, R. K. (Ed.) (2006). *The Cambridge Handbook of the learning sciences*. New York (USA): Cambridge University Press.
- UNESCO (2005). *Hacia las sociedades del conocimiento. Informe mundial de la UNESCO*. Paris: UNESCO. Accesible en: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001419/141908s.pdf>
- Veletsianos, G. (Ed.). (2016). *Emergence and innovation in digital learning: Foundations and applications*. Edmonton: Athabasca University Press.
- Wenger, E., White, N., & Smith, J. (2009). *Digital habitats. Stewarding technology for communities*. Portland, OR: CPsquare.